

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 360/09-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Š. G., V., zastúpeného advokátkou JUDr. L. M., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 prvej vete Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 bode 1 prvej a druhej vete Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 17 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, základného práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 227/2008 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2008 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 51/2009, 3 Co 52/2009, 3 Co 93/2009 a jeho rozsudkom z 10. júna 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Š. G. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2009 faxom a 8. septembra 2009 poštou doručená sťažnosť Ing. Š. G., V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 prvej vete Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 10 bode 1 prvej a druhej vete dohovoru, základného práva na slobodu prejavu zaručeného v čl. 17 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 37 ods. 3 listiny postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 227/2008 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2008 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 51/2009, 3 Co 52/2009, 3 Co 93/2009 a jeho rozsudkom z 10. júna 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou okresnému súdu 22. októbra 2003 sa spoločnosť B., s. r. o., V. (ďalej len „žalobca“), domáhala ochrany pred neoprávneným zásahom do dobrej povesti právnickej osoby proti sťažovateľovi (v tomto prípade žalovaný), ktorý v týždenníku V. (ďalej len „týždenník“) zverejnil príspevok s názvom „*Nech prehovorí skutky*“.

Okresný súd vyhovel návrhu žalobcu a rozsudkom č. k. 3 C 227/2008-40 z 19. decembra 2008 prikázal žalovanému uverejniť v týždenníku ospravedlnenie žalobcovi za svoj príspevok.

Proti predmetnému rozsudku okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. O odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 51/2009, 3 Co 52/2009, 3 Co 93/2009 z 10. júna 2009 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu.

Podľa sťažovateľa okresný súd i krajský súd „vysporiadali sa so vznesenými námietkami spôsobom, ktorým porušili základné práva a slobody“ uvedené v sťažnosti.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Práva sťažovateľa: Ing. Š. G. podľa Čl. 26 ods. 1 a ods. 2 prvá veta, Čl. 46 ods. 1, Čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 6 bod 1 a Článku 10 bod 1 prvá, druhá veta Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd - Oznámenie č. 209/1992 Zb. a podľa Čl. 17 ods. 1 a 2 a Čl. 36 ods. 1, Čl. 37 ods. 3 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky konaním a rozhodnutiami Okresného súdu Vranov nad Topľou a Krajského súdu v Prešove pod č. k. 3 C/227/2008 a č. k 3 Co/51/2009, 3 Co/52/2009, 3 Co/93/2009 boli porušené.

Rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 3 C/227/2008-40 zo dňa 19. 12. 2008 a Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/51/2009, 3 Co/52/2009, 3 Co/93/2009 zo dňa 10. 06. 2009 ruší sa a vec sa vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Vranov nad Topľou.

Sťažovateľ uplatňuje si náhradu trov konania s tým spojenú.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 227/2008 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2008 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 51/2009, 3 Co 52/2009, 3 Co 93/2009 a jeho rozsudkom z 10. júna 2009 došlo k porušeniu základných práv zaručených v čl. 26 ods. 1 a 2 prvej vete, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 10 bode 1 prvej a druhej vete dohovoru a základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny.

1. Podľa názoru ústavného súdu na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 227/2008 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2008, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc

ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane práv sťažovateľa, ktorých porušenie namieta, vo vzťahu ku konaniu okresného súdu (vo veci rozhodol rozsudkom z 19. decembra 2008), a proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, rozhodoval v odvolacom konaní krajský súd (rozsudok z 10. júna 2009). Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 3 C 227/2008 a jeho rozsudok z 19. decembra 2008.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu v predmetnom konaní po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ namietal porušenie označených práv aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 51/2009, 3 Co 52/2009, 3 Co 93/2009 a jeho rozsudkom z 10. júna 2009, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol:

«Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1, 3 O. s. p.) zistil, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci. Vec správne aj právne posúdil (§ 153 ods. 1 O. s. p.). Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a len pre zdôraznenie dodáva:

Pri neoprávnenom použití názvu právnickej osoby sa možno domáhať na súde, aby sa neoprávnený užívateľ zdržal jeho užívania a odstránil závadný stav; možno sa tiež domáhať primeraného zadostučinenia, ktoré sa môže požadovať aj v peniazoch (§ 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Ods. 2 platí primerane aj pre neoprávnený zásah do dobrej povesti právnickej osoby (§ 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Právo na ochranu proti neoprávneným zásahom do dobrej povesti právnickej osoby pôsobí voči všetkým subjektom týchto zásahov, ktoré neoprávnene zasiahli (teda spôsobili škodlivý následok) do dobrej povesti právnickej osoby. Len v prípade, ak by ten, kto bol použitý právnickou alebo fyzickou osobou k výkonu jej činnosti, vybočil z rámca činnosti právnickej, či fyzickej osoby, t. j. dopustil sa tzv. excesu, len v takomto prípade by občianskoprávna sankcia podľa § 19b ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka smerovala priamo proti tejto osobe.

Vychádzajúc z obsahu spisu nie je možné stotožniť sa s názorom odvolateľov, že konanie žalovaného ako pisateľa článku, ktorý bol uverejnený v okresnom týždenníku V. 10. 12. 2001 pod titulkom „Nech prehovorí skutky“ (ďalej len inkriminovaný článok) bolo konaním zamestnanca, ktorý si iba plnil svoje povinnosti vyplývajúce mu z platných právnych predpisov, zo založeného pracovného pomeru, konajúceho v súlade so svojou pracovnou náplňou a v súlade so závermi predstavenstva Mestského bytového podniku z 9. 11. 2001.

V zápisnici z rokovania predstavenstva Mestského bytového podniku, a. s. z 9. 11. 2001 niet totiž ani zmienka o tom, aby žalovaný mal informovať verejnosť o stave majetku mesta, ktorý bol zverený vedľajšiemu účastníkovi mestom V. do správy. Aj keď žalovaný predložil v priebehu konania ako dôkaz čestné vyhlásenia členov predstavenstva Mestského bytového podniku, a. s. účastných pri rokovaní predstavenstva dňa 9. 11. 2001, z obsahu ktorých vyplýva (č. 1. 34 - 39 spisu), že „predstavenstvo Mestského bytového podniku, a. s. v roku 2001 od riaditeľa požadovalo, aby v médiách informoval verejnosť o stave spravovaného majetku, vrátane stavu, v akom Mestský bytový podnik, a. s. majetok do správy prevzala,“ vychádzajúc z konkrétnych okolností prejednávanej veci a na základe hodnotenia vykonaných dôkazov odvolací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového

súdu, že žalovaný nekonal v rámci plnenia pracovných povinností z funkcie riaditeľa, ale konal mimo rámca svojich pracovných povinností ako súkromná osoba.

Ak by žalovaný bol skutočne konal v rámci plnenia pracovných povinností, ktoré mu vyplývali z funkcie riaditeľa, v súlade so svojou pracovnou náplňou a v súlade so závermi predstavenstva Mestského bytového podniku, a. s. z 9. 11. 2001, inkriminovaný článok by bol napísaný v inom duchu, t. j. len ako informácia o stave spravovaného majetku, vrátane stavu, v akom Mestský bytový podnik, a. s. majetok do svojej správy prevzal. Tým je daná vecná pasívna legitímácia na strane žalovaného v predmetnom konaní.

Z neoprávnených zásahov do dobrej povesti právnickej osoby sú vzhľadom k svojej publicite zvlášť nebezpečné zásahy, ku ktorým dochádza prostredníctvom tlače. Správne postupoval prvostupňový súd, ak posudzoval, či v prejednávanej veci ide o kritiku alebo či skutočnosti uvádzané v inkriminovanom článku už za kritiku nemožno považovať. V rámci kritiky podľa okolností a povahy konkrétneho prípadu možno totiž pripustiť určitú mieru zveličovania, ironizovania či použitia relatívne ostrejších výrazov, ktoré by mohli byť za iných okolností považované za urážlivé. Táto miera je však limitovaná skutkovými okolnosťami uvedenými v článku, ktoré použitie týchto prostriedkov či výrazov umožňujú. Ak však takéto zveličovanie či ironizovanie určitých javov nemožno zo skutkových okolností uvedených v článku vyvodiť, nejde o kritiku právom prípustnú, ale o tvrdenie, ktoré nemá základ v skutkovom dejí.

V prejednávanej veci za takýto prejav v článku žalovaného treba považovať úvod článku v znení: „Snád' len bývali zamestnanci B. vedeli do čoho a za akých podmienok ideme, bolo to oveľa horšie, ako sme si to vedeli predtým predstaviť. Zdedili sme vyrabované mestské priestory, značne zanedbané bytové hospodárstvo, zdevastované rozvody tepla, rad nefunkčných kotlov a riadiacich systémov na kotolniciach i vykradnutý centrálny riadiaci systém. K dispozícii nebola takmer žiadna technická a ekonomická agenda a navyše ostal ešte aj balíček dlhov... A nám sa podarilo zlikvidovať b. dedičstvo pozostávajúce z viac ako 1200 zalepených a nefunkčných radiátorových článkov.“ Uvedený text aj podľa názoru odvolacieho súdu nemožno označiť za kritiku žalobcu. Z textu totiž vyplýva, že pisateľ článku bez toho, aby uviedol skutočnosti k spôsobu hospodárenia žalobcu s mestským majetkom, ktorého správcom bol do 30. 6. 2001 na základe mandátnej zmluvy uzavretej s mestom V. naznačuje, že činnosť žalobcu bola nezákonná. Na základe

čoho k takémuto záveru žalovaný dospel však nemožno z obsahu inkriminovaného článku zistiť. Dôkazy predložené v konaní žalovaným, t. j. audit o tepelnom hospodárstve vykonaný spoločnosťou R., s. r. o, korešpondencia vo veci chýbajúcej technickej dokumentácie, účtovné doklady o vykonaných opravách nesvedčia o nezákonnosti postupu žalobcu v čase spravovania majetku mesta V.

Z uvedeného preto treba vyvodit' záver, že za kritiku nemožno považovať tvrdenia – názory, ktorých výsledok nemožno vyvodit' zo skutkových okolností uvádzaných v opisovanom skutkovom deji. Aj podľa názoru odvolacieho súdu citovaný výrok v inkriminovanom článku je spôsobilý zasiahnuť do dobrej povesti žalobcu ako právnickej osoby. Pre posúdenie, či určitým prejavom uverejneným v inkriminovanom článku možno zasiahnuť do dobrej povesti právnickej osoby je rozhodujúce pravdivé opísanie skutkových okolností. Pre ustálenie, čo treba považovať za pravdivé opísanie skutočnosti, ktoré majú tvoriť predmet zásahu možno vychádzať zo základného významu pojmu pravda, ktorým podľa Slovníka slovenského jazyka treba rozumieť súhlas výroku, názoru so skutočnosťou, správne zmysľanie, správny názor. Z tohto vymedzenia pojmu pravda je zrejma nerozlučná spojitost' súhlasu názoru a zmysľania so skutočnosťou. Za pravdu v tomto zmysle treba považovať pravdivé opísanie skutkových okolností. Za pravdivé opísanie skutkových okolností však nemožno považovať prípad, keď pisateľ článku síce uvedie skutočnosti, ktoré sú pravdivé, ale niektoré skutočnosti skutkového deja neuvedie. Inak povedané, za pravdivé opísanie skutkového deja teda nemožno považovať jeho opísanie spôsobom, ktorý čitateľovi neumožňuje z opisu deja urobiť si vlastný hodnotiaci úsudok. Uvedenie neúplného skutkového deja má potom za následok, že tento skutkový dej nebol opísaný pravdivo, a teda nie je pravdou. Ak potom na základe nepravdivého opisu skutkových okolností pisateľ článku vyjadril svoj hodnotiaci úsudok o skutočnostiach, ktorými možno zasiahnuť do dobrej povesti právnickej osoby, ide o úsudok, ktorý neumožňuje čitateľovi urobiť si vlastný úsudok o veci vychádzajúci z pravdivých skutočností a môže mať preto za následok aj skreslenie hodnotiaceho úsudku čitateľom.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, keďže súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci a na základe zistených skutočností vec správne aj právne posúdil, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny postupom podľa § 219 ods. 2 O. s. p.»

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že do odôvodnenia svojho rozsudku uviedol postup, akým dospel k záverom o potvrdení rozsudku okresného súdu, jeho rozsudok obsahuje výklad právnych noriem Občianskeho súdneho poriadku, ktorý nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Krajský súd sa stotožnil s postupom a rozsudkom okresného súdu spôsobom, z ktorého je zrejmé, že postup a rozsudok okresného súdu považuje za zodpovedajúci zákonu. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu vykonal ústavne súladný výklad platných právnych predpisov, ktorý nie je svojvoľný a nepopiera zmysel interpretovaných a použitých právnych noriem.

Na tomto závere treba trvať napriek tomu, že sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, pretože porušenie základného práva nemožno vidieť len v tom, že krajský súd postupoval a rozhodoval bez toho, aby sa stotožnil s právnym názorom sťažovateľa.

Vzhľadom na už uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom krajského súdu je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už na predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009